

14 juli 2021

PERSBERICHT COMMISSIE HERZIENING WETGEVING AMBTSDELICTEN KAMERLEDEN EN BEWINDSPERSONEN

Commissie herziening wetgeving ambtsdelicten Kamerleden en bewindspersonen brengt rapport uit

Vandaag heeft de Commissie herziening wetgeving ambtsdelicten Kamerleden en bewindspersonen haar rapport “Niet *boven* maar *in* de wet. Een werkbare en faire regeling voor de opsporing, vervolging en berechting van ambtsdelicten van Kamerleden en bewindspersonen” aangeboden aan minister Grapperhaus van Justitie en Veiligheid en minister Ollongren van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De commissie had tot taak om aan beide ministers advies uit te brengen over een fundamentele herziening van de wetgeving inzake vervolging en berechting van leden van de Staten-Generaal, ministers en staatssecretarissen wegens ambtsdelicten.

Volgens de commissie schiet de huidige wettelijke regeling over ambtsdelicten van Kamerleden en bewindspersonen ernstig tekort en is het dringend noodzakelijk dat er een betere wettelijke procedure komt. De voorstellen die de commissie hiervoor doet, onderstrepen dat Kamerleden en bewindspersonen niet boven de wet staan en dat voor hen dezelfde regels gelden als voor ieder ander.

De huidige procedure berust op een bepaling uit de Grondwet van 1848 (nu artikel 119). Daarin staat dat Kamerleden en bewindspersonen wegens ambtsmisdriften terecht staan voor de Hoge Raad na een opdracht tot vervolging die door de regering of de Tweede Kamer moet worden gegeven aan de procureur-generaal bij de Hoge Raad.

Een deel van de problemen kan volgens de commissie worden opgelost zonder grondwetswijziging, door de uitwerking in de “gewone” wetgeving beter te regelen. De commissie stelt voor om de huidige, deels verouderde en soms onduidelijke regels te vervangen door een complete en gemoderniseerde regeling in het Wetboek van Strafvordering. De opsporing van een ambtsdelict van een Kamerlid of bewindspersoon moet volgens het voorstel van de commissie voortaan plaatsvinden onder leiding en verantwoordelijkheid van de procureur-generaal bij de Hoge Raad. Die is onafhankelijk vanwege zijn grondwettelijk gewaarborgde benoeming voor het leven. De opsporingstaak van een commissie van onderzoek van de Tweede Kamer vervalt.

Daarnaast stelt de commissie voor artikel 119 van de Grondwet te schrappen. Berechting door de Hoge Raad heeft het grote nadeel dat verdachten geen recht op hoger beroep hebben. De beslissing tot vervolging moet volgens de commissie niet door politici worden genomen, maar door een onafhankelijke functionaris. De commissie stelt daarom voor de vervolging en de berechting van deze ambtsdelicten op dezelfde wijze te laten plaatsvinden als bij gewone delicten. Dat wil zeggen vervolging door het openbaar ministerie en berechting door de rechtbank, met de mogelijkheid van hoger beroep en beroep in cassatie.

Als waarborg tegen politieke overwegingen of politieke druk stelt de commissie voor dat opsporing en vervolging van een ambtsdelict van een Kamerlid of bewindspersoon alleen mogelijk is in opdracht van de procureur-generaal bij de Hoge Raad en dat bij een gewoon misdrijf de bevoegdheid van de minister van JenV om aanwijzingen te geven aan het openbaar ministerie over de opsporing en vervolging bij de procureur-generaal bij de Hoge Raad komt.

De commissie vindt ook dat de artikelen 355 en 356 van het Wetboek van Strafrecht moeten vervallen. In die artikelen is in zeer algemene bewoordingen het opzettelijk of door grove schuld handelen van bewindspersonen in strijd met de (Grond)wet strafbaar gesteld. Die strafbaarstelling is zo ruim dat zij op gespannen voet staat met het zogeheten legaliteitsbeginsel, dat is vastgelegd in het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Zij is overbodig omdat de handelwijze van bewindspersonen valt onder hun politieke verantwoordelijkheid en de rechtmatigheid van hun besluiten kan worden beoordeeld door de rechter.

De commissie adviseert om tegelijkertijd zowel een wetsvoorstel tot wijziging van de “gewone” wet als een voorstel tot grondwetswijziging in procedure te brengen. Beide sporen zijn even urgent.

Het volledige rapport is te vinden op rijksoverheid.nl. Vragen aan de commissie kunnen via de directie Communicatie van het ministerie van Justitie en Veiligheid worden doorgeleid: 070 370 73 45.